

Dagens namn

HÅKAN HAGWALL:

Gro Harlem Brundtland

Den som är road av anekdoter i den populära Norge-genren tar inget lämpligt grepp om han placerar in Sveriges och Norges statsministrar i huvudrollerna. Ty vad man än har att säga om Gro Harlem Brundtland, norsk regeringschef sedan ett par månader, så inte är hon korkad.

Hon har tvärtom beskrivits som skrämmande intelligent och intellektuell. Möjligen kan uttrycket "skrämmande", som en kåsör har påpekat, ha sin uppkomst i de förväntningar man får av den gängse typen av mer trögrörliga nordiska regeringschefer.

Norge blev alltså först i Norden med en kvinna i nationens främsta politiska ämbete. En del ironi ligger det i detta, ty det norska arbeiderpartiet står en bra bit framom andra i fråga om petrifierad för-gubbnig. Men så är det heller knappast partiapparatens tryck som fört henne till posten utan "grasrota" och — inte minst betydelsefullt — hennes egna målmedvetna ambitioner.

Gro Harlem Brundtland anses som en något främmande fågel i det socialdemokratiska parti som länge varit det statsbärande i Norge. Man säger att hon inte hämtats ur rörelsen, och hon är ingen riktig arbetare. Hon är läkare och har fört ett burget liv med många av borgerlighetens karakteristika.

Ändå är sanningen att hon levat hela sitt liv med socialdemokratin. Hennes pappa var statsråd i flera arbeiderregeringar. Redan som femårig enrollerades hon i "Barnefylkingen", den norska motsvarigheten till Unga Örnar.

Men när hon 1974 togs in som miljöminister i regeringen Bratteli hämtades hon onekligen utifrån. Hon satt inte i stortinget och hade inte heller någon annan framskjuten post i partiet. Utnämningen kom som en överraskning för åtskilliga, enligt hennes egen uppgift också för henne själv.

Som miljöminister sades fru Harlem Brundtland stå till vänster i partiet. Hon intog ståndpunkter ifråga om oljeborringarna i Nordsjön som inte väckte någon större sympati vare sig hos industrin eller bland hennes partikamrater i facket. Hon fick också finna sig i att flera gånger bli ordentligt överkörd.

Men hon fick också uppleva en makaber triumf, när det hon varnat för inträffade: katastrofen, när ett oljeborrssystem löpte amok i Bravo-fälten 1977. Men denna dramatiska och långdragna historia, som i regeringen blev i första hand hennes angelägenhet, bidrog också till att befästa hennes ställning och till att göra henne allmänt känd som en handlingskraftig och helt osentimental politiker.

Redan ett år efter inträdet i regeringen blev hon vice partiledare. Till valet på hösten 1977 överfördes hon från regeringen till stortinget, i lära för statsminister, sades det genast. Arbeiderpartiet hade redan då fått känna på de personmotsättningar i toppen som det ännu drar på sviterna ifrån. När Bratteli skulle ersättas stod valet mellan Reiulf Steen, som beskrevs som en Norges Olof Palme, och Odvar Nordli, som snarare är en Per Albin-typ.

Ekvationen löstes så att Steen blev par-

tiledare mot att Nordli blev statsminister. Valet 1977 gick rätt dåligt. Arbejderregeringen kunde fortsätta bara som minoritetsminister. Steen blev sjuk strax efter valet, ett tillfälle som Gro Harlem Brundtland utnyttjade till att i sin egenskap av vice partiordförande på eget initiativ kalla samman partiet till överläggningar om varför det gått illa. Manövern var lite för flink för att falla alla på läppen. Fru Harlem Brundtland fick fiender.

Till den vänsterpräglade bilden räknades också att Gro Harlem Brundtland inte drog sig för att kalla sig "nyfeminist" och hennes med tiden framgångsrika kamp för fria aborter.

Stortingstiden förde henne emellertid in mot mitten av partiet.

Det har som bekant gått förfärligt illa för arbejderpartiet på senare år. Trots oljerikedomarna har det norska folket knappast fått känna på någon positiv standardutveckling. Regeringen har tvingats till åtstramningar, som ställt till med häftiga motsättningar gentemot LO, som öppet fronderat.

I opinionen har det brakat utför. I valet 1977 fick Nordlis parti 42 procent och det största oppositionspartiet, höyre, 24. Vid jul 1980 visade Gallup att höyre gått om arbejderpartiet som landets största parti. Vidare drogs arbejderpartiet med slitningar om den sk förhandslagringen. Nordli hade accepterat en betydande lagring för Nato-ändamål av militär materiel. Något parlamentariskt problem var detta icke – det godkändes gesvint av stortinget – men det förekom utbrett och högljutt missnöje i partiet. Till detta kom striden

om utbyggnaden i Alta.

Och så var det de eviga personmotsättningarna. Det delade ledarskapet var inte på något vis lyckat.

Så det var en trött Odvar Nordli som – åtta månader före nästa val – kastade in handduken i januari i år.

Av en tillfällighet hade bara en vecka dessförinnan en opinionsundersökning kommit som visade att Gro Harlem Brundtland låg långt före varje annan tänkbar socialdemokratisk statsministerkandidat. Den inre kretsen ville inte ha henne, men det var inget att göra åt saken. Mer eller mindre i desperation utsåg man fru Harlem Brundtland. Skulle någon enda politiker ha den minsta chans att vända arbejderpartiets förfärande underläge före valet så vore det hon.

Hon har också utan onödig tövan dragit igång en valrörelse av typen amerikansk presidentvalskampanj. Partiledarskapet har hon utan öppen strid, men under stor bitterhet från förloraren Reulf Steen, övertagit. Hon åker landet kring och pratar med folk. Hennes teknik är att inte tala så mycket till utan mera med. Hon är välgörande fri från politikersjukan att undvika att svara på frågor. Hon ger rättframma besked, vilket med naturnödvändighet innebär att hon inte sällan måste säga att hon inte vet.

Men en sak vet Gro Harlem Brundtland. Det framgår av snart sagt varje intervju som gjorts med henne. Hon är övertygad om sin egen duglighet, att hon är den rätta och bästa.

I september visar det sig om norrmännen delar hennes bedömning ...